

# Pomen družinskega branja

■ **Lucija Ademoski**, univ. dipl. rusistka in bibliotekarka, je knjižničarka na OŠ Franceta Bevka v Ljubljani.

*Na otrokovo bralno uspešnost najbolj vplivajo njegove predšolske izkušnje z branjem v domačem okolju. Zelo uspešni bralci se s knjigami srečajo že pred vstopom v šolo in tudi pri svojih najbližjih zaznavajo pozitiven odnos do branja. Takšni bralci imajo doma veliko knjig, pogosto pa zahajajo tudi v knjižnico.*



Foto: JA

## Vpliv družine

Družina je zelo pomemben element v razvoju otrokovega odnosa do pisane besede. V povprečju otroci dosežejo tisto raven pismenosti, ki so jo dosegli njihovi starši, in pridobijo zelo podobne bralne navade, kot jih imajo njihovi starši. Na to, do katere stopnje bodo otroci razvili svoje bralne zmožnosti, vpliva več dejavnikov. Najpomembnejše med njimi predstavljajo bralne navade primarne družine, okolje, v katerem otroci odraščajo, njihovi interesi ter šola s šolsko knjižnico.

Starši so otrokovi prvi in najpomembnejši učitelji. Po njih se otrok zgleduje in išče

oporo, tudi pri branju. »Čeprav je otrok bistri in ima dobro razvite zaznavne procese, je njegova bralna uspešnost slabša, če živi v nesposobnem okolju /.../, saj otrok ne dobiva dovolj spodbud, da bi razvil interes do branja in do odkrivanja neznanega« (Lušina, 2007: 80). Do tretjega leta starosti se razvije kar 90 % človekovih možganov. Ko otroku ob pravem času v roke položimo pravo knjigo in si z glasnim branjem in pripovedovanjem zanj vzamemo čas, mu pomagamo odpirati vrata v širni svet. Otroki najljubši bralci smo njegovi najbližji. Branje v ljubečem okolju ugodno vpliva na njegov čustveni in socialni razvoj, krepijo se močne vezi, otrok spontano razvija

besedišče ter posluš za melodijo in ritem. Domače bralne spodbude naj otrokom nikakor ne bodo vsiljene, zahteve odraslih pa naj ne bodo prevelike. Najpomembnejše je, da v branju in pripovedovanju pravljic najprej uživamo mi sami. Otrokovo zgodnje doživljanje branja naj bo le pozitivna izkušnja. Z vsakim novim besedilom se bo naučil česa novega in tako nadgrajeval svoje učenje branja.

Knjige naj bodo sestavni del otrokovega domačega okolja vse od rojstva. Odrasli naj bi otrokom brali vsak dan, ob različnih priložnostih, ne le zvečer, čeprav je za mnoge otroke večerna pravljica najlepši del dneva. Aktivnosti branja naj ne zajemajo le branja leposlovja. Z njimi lahko otrokom na igriv način približamo tudi vsakdanji svet, in sicer z branjem preprostih navodil za pripravo jedi, uporabo naprav, z branjem vsebine jedilnikov, reklamnih napisov, s poimenovanjem trgovin itd. Presenečeni bomo, kaj vse otroci opazijo v svoji okolici in kaj jih najbolj pritegne.

Zavedajmo se pomembnosti posedovanja njihovih najljubših knjig, zato jim knjige kdaj tudi kupimo. Podarimo jih za rojstni dan ali ob drugih posebnih priložnostih. Izbrane naj bodo na osnovi otrokovih čustev, želja in radovednosti, v družinski knjižnici pa naj zavzemajo prav posebno mesto. Otrokom pomagajmo pri branju, dokler nas potrebujejo. Zanje si vzemimo čas in jim vsak dan glasno berimo, s starejšimi otroki pa se vsaj pogovarjamo o prebranem. Ta čas je nenadomestljiv, zato jim bomo najboljši zgled.

## Družinski bralni projekti Ciciuhec, beremo z malčki

V ljubljanskih vrtcih od oktobra do maja poteka projekt *Ciciuhec, beremo z malčki*, ki ga izvajajo knjižnice *Mestne knjižnice Ljubljana* v sodelovanju z *Društvom Bralna značka Slovenije* – ZPMS. V projekt so vključeni otroci do šestega leta starosti. Otroci v sproščenem pogovoru v vrtcu predstavijo knjige, ki so jih doma prebrali s starši. V

starosti do treh let predstavijo dve knjigi, starejši pa štiri knjige. Skupine otrok od tretjega do šestega leta starosti obiščejo najbližjo knjižnico, kjer jim knjižničarji le-tudi predstavijo in zanje izvedejo različne dejavnosti: pripovedovanje pravljic, reševanje ugank, izposojajo knjig, ustvarjalne delavnice ... Ob zaključku projekta vsi sodelujoči otroci prejmejo pohvalo za družinsko branje (Kulturno-vzgojna ponudba Mestne knjižnice Ljubljana 2018/19).

### Predšolska bralna značka

Predšolska bralna značka predstavlja obogatitev in razširitev knjižne vzgoje v vrtcu ter je namenjena tudi družinskemu branju. Otroci še ne berejo sami, zato jim ponudimo vsebine, ki jih veselijo. Ob poslušanju pravljic in pesmi ter ogledovanju ilustracij vstopajo v čudežni svet knjig. Po branju jim moramo omogočiti premor za podživljanje knjige, odzivanje nanjo in ponotranjenje vsebine. Včasih pa otroci izrazijo željo po ponovnem branju. Po zaključenem bralnem obdobju in uspešno opravljenem branju za bralno značko so otroci nagrajeni s priznanji in mapami, v katere shranijo priznanja.

### Družinski obiski splošnih knjižnic

Knjižnice so največji in najbogatejši vir knjig, zato naj jih starši z otroki čim večkrat obiščejo. V posebnih oddelkih za najmlajše se nahajajo vse vrste in tipi bralnega gradiva, tudi igrače. Z obiski različnih bralnih dejavnosti bodo otroci vstopili v čudoviti svet branja, starši pa bodo deležni dobrodošlih namigov za popestritev domačega vsakdana.

### Bralni nahrbtniki

Bralni nahrbtniki so ena izmed možnih dodatnih spodbud za razvijanje družinske bralne kulture in dopolnilo ostalim rednim dejavnostim vrtca in šole. Otrokom, staršem in ostalim družinskim članom naj bodo v veselje. V njih se ne skrivajo le knjige, ampak tudi kakšno drugo zanimivo čtivo za odrasle in zvezki, v katere lahko otroci in odrasli kaj narišejo, včasih pa se jim pridruži tudi priljubljena igrača. Vsebina nahrbtnika je primerna otrokovi starosti, njegovo potovanje od



Foto: Peter Prebil

družine do družine pa usmerjajo vzgojiteljice in učiteljice.

### Poletavci – poletni bralci


Priložnosti za družinsko branje je veliko tudi med počitnicami, še posebej poletnimi. Navdušeni bralci 1. in 2. triletja osnovne šole lahko od 10. junija do 10. septembra sodelujejo v projektu *Poletavci – poletni bralci*, katerega namen je spodbujanje branja in obiskovanja knjižnice v

*Do tretjega leta starosti se razvije kar 90 % človekovih možganov. Ko otroku ob pravem času v roke položimo pravo knjigo in si z glasnim branjem in pripovedovanjem zanj vzamemo čas, mu pomagamo odpirati vrata v širni svet.*

času poletnih počitnic in izboljšanje bralnih zmožnosti. Otroci postanejo poletavci tako, da 30 dni po lastnem izboru berejo 30 minut na dan in vse naslove zabeležijo v bralni seznam, ki ga dobijo v knjižnicah Mestne knjižnice Ljubljana oz. na njihovi spletni strani. Starši pa v projektu sodelujejo tako, da s podpisom potrdijo, da so otroci res brali. Zagotovo se med njimi razvijejo mnogi zanimivi pogovori. Ob zaključku projekta so otroci vabljeni na

zaključno prireditev v središču Ljubljane, ki jo vsi nestrno pričakujejo. Tam prejmejo majico in priznanje, vsi pa sodelujejo tudi v nagradnem žrebanju (Kulturno-vzgojna ponudba Mestne knjižnice Ljubljana 2018/19).

### Zaključek

Branje v družinskem krogu je zelo pomembno, še posebej v zgodnjem otroštvu in v prvih letih šolanja, ko otroci gradijo sebe in svoj pogled na svet. Čas, ki ga namenimo družinskemu branju v katerem koli razvojnem obdobju otroka, nikoli ni izgubljen. Z branjem tudi nikoli ne začnemo prezgodaj. Že pred rojstvom na otroka zelo ugodno vplivajo petje, pogovor, mrmranje in tudi branje. Otroku berrimo, dokler si to želi. Spodbujajmo ga in mu pomagajmo. Poslušajmo ga, ko nam bere na glas, in mu pomagajmo izpopolnjevati njegovo bralno tehniko. Vsak čas, namenjen branju, je dragocen. Bralno prizadevanje v družini naj zato (p)ostane motivacija za razvoj dobrih in navdušenih bralcev. 

### Literatura

- Glogovec, Viktorija Zmaga (2006): *Nežine črke*. Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba.
- Jamnik, Tilka; Perko, Manca (2010): *Otrok, branje, odrasli*. Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS.
- *Kulturno-vzgojna ponudba Mestne knjižnice Ljubljana 2018/19*. Ljubljana, oktober 2018.
- Lušina, Irena (2007): Kako približati branje osebam s težavami pri branju. V: *Šolska knjižnica*, letnik 17, št. 2, str. 79–85.